

Київський університет імені Бориса Грінченка

Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра української мови

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор

з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов



2023

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ГАЛУЗІ ФІЛОЛОГІЇ:

Основи прикладної лінгвістики

для студентів

спеціальності 035 Філологія

освітнього рівня першого (бакалаврського)

освітньої програми 035.01.01 Українська мова та література

спеціалізації 035.01 Українська мова та література

Київ – 2023



Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури та мистецтва
Кафедра української мови

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор

з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов

« » _____ 2022 р.



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ГАЛУЗІ ФІЛОЛОГІЇ:

Основи прикладної лінгвістики

для студентів

спеціальності
освітнього рівня
освітньої програми
спеціалізації

035 Філологія
першого (бакалаврського)
035.01.01 Українська мова та література
035.01 Українська мова та література

Київ – 2022



Розробник:

Вінтонів Михайло Олексійович, доктор філологічних наук, професор кафедри української мови.

Бойко Марія Іванівна, викладач кафедри української мови

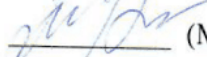
Викладач:

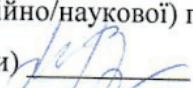
Вінтонів Михайло Олексійович, доктор філологічних наук, професор кафедри української мови.

Бойко Марія Іванівна, викладач кафедри української мови

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні
кафедри української мови

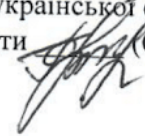
Протокол № 2 від 02.09.2022

Завідувач кафедри української мови  (Михайло ВІНТОНІВ)

Гарант освітньої (професійно/наукової) програми
(керівник проектної групи)  (Михайло ВІНТОНІВ)

Робочу програму перевірено

02.09.2022

Заступник декана факультету української філології, культури і мистецтва з науково-методичної та навчальної роботи  (Світлана ГОРОБЕЦЬ)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__»__ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__»__ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__»__ 20__ р., протокол №__

I. Опис навчальної дисципліни

Опис навчальної дисципліни «Сучасні технології в галузі філології»

| Найменування показників | Характеристика дисципліни за формами навчання | |
|--|---|---------------|
| | <i>денна</i> | <i>заочна</i> |
| Вид дисципліни | <i>обов'язкова</i> | |
| Мова викладання навчання та оцінювання | <i>українська</i> | |
| Загальний обсяг кредитів / годин | <i>120/ 4</i> | |
| Курс | <i>I</i> | <i>I</i> |
| Семестр | <i>I,II</i> | <i>I, II</i> |
| Обсяг кредитів | <i>4</i> | <i>4</i> |
| Обсяг годин, в тому числі: | <i>120</i> | <i>120</i> |
| Аудиторні | <i>56</i> | <i>16</i> |
| Модульний контроль | <i>8</i> | <i>-</i> |
| Самостійна робота | <i>56</i> | <i>104</i> |
| Форма семестрового контролю | <i>залік</i> | <i>залік</i> |

Опис змістового модуля «Основи прикладної лінгвістики»

| Найменування показників | Характеристика дисципліни за формами навчання | |
|---|---|----------|
| | <i>денна/заочна</i> | |
| Вид дисципліни | <i>обов'язкова</i> | |
| Мова викладання, навчання та оцінювання | <i>українська</i> | |
| Загальний обсяг кредитів / годин | <i>2 / 60</i> | |
| Курс | <i>I</i> | |
| Семестр | | |
| Кількість змістових модулів з розподілом: | <i>2</i> | |
| Обсяг кредитів | <i>2</i> | |
| Обсяг годин, у тому числі: | <i>60</i> | |
| Аудиторні | <i>28</i> | <i>8</i> |
| Модульний контроль | <i>4</i> | <i>-</i> |

| | | |
|-----------------------------|-------|----|
| Самостійна робота | 28 | 52 |
| Форма семестрового контролю | залік | |

II. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою змістового модуля «Основи прикладної лінгвістики» є дослідження устрою і функціонування мови в нелінгвістичних наукових дисциплінах і в різних галузях практичної діяльності людини.

Основними завданнями вивчення курсу є:

- 1) ознайомити студентів із предметами, завданнями, методами, понятійним (термінологічним) апаратом прикладної лінгвістики;
- 2) проаналізувати місце прикладної лінгвістики в мовознавстві та розглянути прикладні аспекти фонетики, морфології та синтаксису);
- 3) надати студентам первинне уявлення про складові прикладної лінгвістики;
- 4) сформувати знання про сучасний стан прикладної лінгвістики та інформаційних технологій в Україні.

Під час лекційних, практичних, лабораторних занять та самостійної роботи, майбутні бакалаври за спеціалізацією «Українська мова та література», освітньою програмою «Українська мова та література», набувають таких загальних та спеціальних компетентностей:

ЗК4 Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК5 Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК12 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК13 Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ФК2 Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК8 Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК17 Інформаційна комунікативно-технічна компетенція: обізнаність щодо сучасних технологій та програмного забезпечення для роботи в мережі Інтернет, з банками перекладацької пам'яті, корпусами, електронними словниками і базами даних.

III. Результати навчання за дисципліною

Опанувавши дисципліну «Сучасні технології в галузі філології», студенти повинні мати такі *програмні результати навчання*:

ПРН2 Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН3 Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН7 Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН19 Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

IV. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

| № п/п | Назва змістових модулів, тем | Розподіл годин між видами робіт | | | | | |
|--|--|---------------------------------|-----------|-----|------|-----|----------------------|
| | | Усього | Аудиторні | | | | Самостійна робота |
| | | | лек. | пр. | сем. | лаб | |
| Змістовий модуль I | | | | | | | |
| Машиноорієнтовані напрями прикладної лінгвістики | | | | | | | |
| 1. | Покликання прикладної лінгвістики та напрями її дослідження | 8 | 2 | | | 2 | 4 |
| 2. | Місце прикладної лінгвістики в мовознавстві. Комп'ютерна лексикографія. Прикладний аспект термінознавства | 9 | | 2 | | 2 | 5 |
| 3. | Прикладне спрямування перекладознавства. Основні моделі машинного перекладу | 2 | | 2 | | | |
| 4. | Прикладні напрями комп'ютерної лінгвістики. Корпусна лінгвістика | 7 | | | | 2 | 5 |
| | <i>Модульна контрольна робота №1</i> | 2 | | | | | |
| Змістовий модуль II | | | | | | | |
| Антропоцентризмовані напрями прикладної лінгвістики | | | | | | | |
| 5. | Психолінгвістика як галузь мовознавства, предмет і завдання психолінгвістики. Прикладне спрямування патопсихолінгвістики | 11 | 2 | | | 2 | 7 |
| 6. | Прикладна соціолінгвістика. Напрями соціолінгвістичних досліджень | 11 | | | | 4 | 7 |
| 7. | Судова (кримінальна) лінгвістика | 2 | | | | 2 | |
| 8. | Інтернет-лінгвістика. Прикладне значення розробки проблем комунікативного впливу Нейролінгвістичне програмування | 6 | | 2 | | 4 | |

| | | | | | | | |
|--|--------------------------------------|----|---|---|--|----|----|
| | <i>Модульна контрольна робота №2</i> | 2 | | | | | |
| | Усього | 60 | 4 | 6 | | 18 | 28 |

Тематичний план для заочної форми навчання

| № п/п | Назва змістових модулів, тем | Розподіл годин між видами робіт | | | | | |
|--|--|---------------------------------|-----------|-----|------|------|----------------------|
| | | Усього | Аудиторні | | | | Самостійна робота |
| | | | лек. | пр. | сем. | лаб. | |
| Змістовий модуль I | | | | | | | |
| Машинозрієнтовані напрями прикладної лінгвістики | | | | | | | |
| 1. | Покликання прикладної лінгвістики та напрями її дослідження | 11 | 2 | | | | 9 |
| 2. | Місце прикладної лінгвістики в мовознавстві. Комп'ютерна лексикографія. Прикладний аспект термінознавства | 5 | | | | | 5 |
| 3. | Прикладне спрямування перекладознавства. Основні моделі машинного перекладу | 2 | | | | 2 | |
| 4. | Прикладні напрями комп'ютерної лінгвістики. Корпусна лінгвістика | 5 | | | | | 5 |
| | <i>Модульна контрольна робота №1</i> | - | | | | | |
| Змістовий модуль II | | | | | | | |
| Антропоцентризмовані напрями прикладної лінгвістики | | | | | | | |
| 5. | Психолінгвістика як галузь мовознавства, предмет і завдання психолінгвістики. Прикладне спрямування патопсихолінгвістики | 8 | | | | 2 | 6 |
| 6. | Прикладна соціолінгвістика. Напрями соціолінгвістичних досліджень | 9 | | | | | 9 |
| 7. | Судова (кримінальна) лінгвістика | 11 | 2 | | | | 9 |
| 8. | Інтернет-лінгвістика. Прикладне значення розробки проблем комунікативного впливу Нейролінгвістичне програмування | 9 | | | | | 9 |
| | <i>Модульна контрольна робота №2</i> | - | | | | | |

| | | | | | | |
|--------|----|---|--|--|---|----|
| Усього | 60 | 4 | | | 4 | 52 |
|--------|----|---|--|--|---|----|

V. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I

Машиноорієнтовані напрями прикладної лінгвістики

Тема 1

Покликання прикладної лінгвістики та напрями її дослідження

Основні питання теми:

Прикладна лінгвістика як розділ мовознавства спрямований на розв'язання практичних завдань різних галузей науки й техніки, повсякденного життя людини, суспільства на підставі теоретичного доробку, досліджень мови й мовлення

Об'єкт, предмет, завдання та методи прикладної лінгвістики

Напрями прикладної лінгвістики

Сучасний стан прикладної лінгвістики та інформаційних технологій

Потреба у фахівцях з прикладної лінгвістики

Рекомендована література:

1) основна

1. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.

2. Прикладна лінгвістика та лінгвістичні технології: MegaLing-2006 : 36. наук. пр. НАН України. Укр. мовн.-інформ. фонд, Таврійськ. нац. ун-т ім. В. І. Вернадського; За ред. В. А. Широкова. Київ : Довіра, 2007. 345 с.

2) додаткова

1. Brew C., Dickinson M. Language and Computers. Wiley-Blackwell, 2012. 256 p.

2. Lisbach B., Meyer V. Linguistic Identity Matching. Springer Vieweg, 2013. 261 p.

3. Roland H. Foundations of Computational Linguistics: Man-Machine Communication in Natural Language. Springer-Verlag, 2014. 548 p.

4. Широков В.А. Гуманітарна традиція і технологічний статус мови. *Мовознавство*. 2001. №3. С. 128–132.

Тема 2

Місце прикладної лінгвістики в мовознавстві. Комп'ютерна лексикографія. Прикладний аспект термінознавства

Основні питання теми:

Прикладна фонетика

Спеціальні системи письма

Прикладні аспекти морфології

Нові розділи лексикографії

Прикладні аспекти синтаксису

Предмет, методи і теорія обчислювальної лексикографії

Електронні лексикографічні системи
Проблеми комп'ютерної лексикографії
Закономірності і специфіка розвитку термінологічної системи
Унормування та стандартизація терміносистеми

Рекомендована література:

1) основна

1. Волошин В.Г. Комп'ютерна лінгвістика: Навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. 382 с.
2. Карпіловська Є.А. Вступ до комп'ютерної лінгвістики. Донецьк: ТОВ «ЮгоВосток, Лтд», 2006. 184 с.
3. Партико З.В. Прикладна і комп'ютерна лінгвістика. Вступ до спеціальності. Львів, 2008. 224 с.

2) додаткова

1. Боярова Л.Г. Словникова кодифікація і термінологічна норма (90-і рр. ХХ ст. – поч. ХХІ ст.). *Українське мовознавство* : Міжвідом. наук. зб. Київ : Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2008. Вип. 38. С. 25–29.
2. Боярова Л.Г. Термінологічна лексика в загальномовному тлумачному словнику. *Лексикографічний бюлетень*. К., 2008. Вип. 17. С. 13–24.
3. Войнов В., Лук'яненко С., Носов К. Можливі комп'ютерні еквіваленти традиційних (паперових) тлумачних словників. *Вісник Нац. ун-ту "Львівська політехніка"*. № 453. 2002. С. 101–105.
4. Дарчук Н. Параметризована база даних сучасної української мови на основі частотних словників. *Проблеми квантитативної лінгвістики*. Чернівці: Рута, 2005. С. 100–110.
5. Широков А.В., Манако В.В., Організація ресурсів національної словникової бази . *Мовознавство*. 2001. № 5. С. 3–13.
6. Широков В.А., Рабулець О.Г. Вступні положення теорії лексикографічних систем. *Пробл. програмування*. 2002. № 3–4. С. 18–32.

Тема 3

Прикладне спрямування перекладознавства. Основні моделі машинного перекладу

Основні питання теми:

- Переклад текстів з однієї мови іншою за допомогою комп'ютера .
- Проблеми сучасного перекладознавства
- Основні моделі машинного перекладу
- Види систем машинного перекладу та характеристики сучасних машинних програм-перекладачів
- Підходи до побудови алгоритмів машинного перекладу
- Автоматизовані робочі місця (станції)

Рекомендована література:

1) основна

1. Волошин В.Г. Комп'ютерна лінгвістика: Навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. 382 с.
2. Партико З.В. Прикладна і комп'ютерна лінгвістика. Вступ до спеціальності. Львів, 2008. 224 с.

3. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
4. Прикладна лінгвістика та лінгвістичні технології: MegaLing-2006 : 36. наук. пр. НАН України. Укр. мовн.-інформ. фонд, Таврійськ. нац. ун-т ім. В. І. Вернадського; За ред. В. А. Широкова. К. : Довіра, 2007. 345 с.

2) додаткова

1. Муратова В. Ф. Машинний переклад: "за" і "проти" [Електронний ресурс]. *Молодий вчений*. 2018. № 4(2). Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_4\(2\)_56](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_4(2)_56)
2. Міщенко А. Л. Машинний переклад у контексті сучасного науково-технічного перекладу [Електронний ресурс]. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія : Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. 2013. № 1051, Вип. 73. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIFL_2013_73_29

Тема 4

Прикладні напрями комп'ютерної лінгвістики. Корпусна лінгвістика

Основні питання теми:

- Поняття про моделювання
- Границі й можливості лінгвістичного моделювання
- Основні лінгвістичні моделі
- Комп'ютерні лінгвістичні системи
- Проблеми створення систем штучного інтелекту
- Бази даних і бази знань
- Автоматичне реферування та анотування тексту
- Корпусна лінгвістика як галузь прикладного мовознавства

Рекомендована література:

1) основна

1. Волошин В.Г. Комп'ютерна лінгвістика: Навчальний посібник. – Суми: ВТД "Університетська книга", 2004. 382 с.
2. Карпіловська Є.А. Вступ до комп'ютерної лінгвістики. Донецьк: ТОВ "Юго-Восток, Лтд", 2006. 184 с.
3. Brezina V. *Statistics in Corpus Linguistics: A Practical Guide*. Cambridge University Press, 2018. 314 p.
4. O'Keeffe A., McCarthy M. *Natural Language Processing for Corpus Linguistics (Elements in Corpus Linguistics)*. Cambridge University Press, 2022. 96 p.

2) додаткова

1. Бобкова Т. В. До визначення корпусної лінгвістики в сучасному мовознавстві. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія*. Серія "Філологічна". Випуск 45. Острог, 2014. С. 3–6.
3. Жуковська В.В. Вступ до корпусної лінгвістики. Навчальний посібник. — Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 142 с.
4. Карпіловська Є.А. Машинні версії традиційних словників як основа для укладання комп'ютерних словників і тезаурусів. *Мовознавство*. 1996. № 4–5.

Змістовий модуль II

Антропоцентризмовані напрями прикладної лінгвістики

Тема 5

Психолінгвістика як галузь мовознавства, предмет і завдання психолінгвістики. Прикладне спрямування патопсихолінгвістики

Основні питання теми:

- Суть, предмет і завдання психолінгвістики
- Методи психолінгвістичних досліджень
- Експериментальні методи у психолінгвістиці
- Психопатолінгвістика
- Мовні здібності людини в нормі та в патології
- Мовлення при змінених станах свідомості

Рекомендована література:

1) основна

1. Анисимов А. Компьютерная лингвистика для всех: Мифы. Алгоритмы. Язык. Киев: Наук. думка, 1991. 208 с.
2. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
3. Куранова С. І. Основи психолінгвістики: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2012.

2) додаткова

1. Засекіна Л. В. Психолінгвістика, мовленнєва діяльність, особистість: співвідношення понять у контексті мовленнєвої генези дитини [Електронний ресурс]. *Психолінгвістика*. 2008. Вип. 2. С. 14–20. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psling_2008_2_2
2. Компанцева Л. Масові комунікації в міждисциплінарній парадигмі: державна безпека, соціальні комунікації, психолінгвістика [Електронний ресурс]. *Психолінгвістика*. 2016. Вип. 20(2). С. 63–76.

Тема 6

Прикладна соціолінгвістика. Напрями соціолінгвістичних досліджень

Основні питання теми:

- Предмет і значення соціолінгвістичних досліджень
- Коло проблем соціолінгвістики
- Мовна ситуація
- Мовна політика в Україні: синхронічний аспект

Рекомендована література:

1) основна

1. Масенко Л. Нариси з соціолінгвістики. Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія». Київ: Києво-Могилян. акад., 2010. 242 с.
2. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.

2) додаткова

1. Бацевич Ф. С. Нариси з комунікативної лінгвістики. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2003. 281 с.

2. Данилевська О. М. Українська мова в українській школі на початку ХХІ століття: соціолінгвістичні нариси [Текст] : [монографія]. Київ : Києво-Могилянська академія, 2019. 359 с
3. Масенко Л. Мова і суспільство. Постколоніальний вимір. К. : КМ Академія, 2004. 163 с.
4. Мацюк Г. Сучасна соціолінгвістика: тенденції в розвитку теорії та завдання [Електронний ресурс]. *Мова і суспільство*. 2010. Вип. 1. С. 5–20. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mis_2010_1_4
5. Сербенська О. А. Актуальне інтерв'ю з мовцем: 140 запитань і відповідей. К. : Просвіта, 2001. 204 с.

Тема 7

Судова (кримінальна) лінгвістика

Основні питання теми:

- Особливості взаємодії мови та права
- Співвідношення мовної і правової норми, лінгвістична та юридична кодифікація
- Використання мовних засобів у законотворчій та правозастосовній діяльності
- Особливості дослідження правових проблем використання мов, їх функціонування та розвитку в різних сферах спілкування
- Мовленнєве шахрайство та мовленнєве маніпулювання

Рекомендована література:

1) основна

1. Волошин В.Г. Комп'ютерна лінгвістика: Навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. 382 с.
2. Селіванова Олена Олександрівна Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
3. Нагорна Л.П. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики. К.: Світогляд, 2005. 315 с.

2) додаткова

1. Вул. С. М., Кузніченко Л. В. Автороведческая и лингвистическая экспертизы письменной речи. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. Харків, 2005. Вип. 5. С. 162–166.
2. Гумовська І. М. Судова психолінгвістика та обробка лінгвістичної інформації [Електронний ресурс]. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія"*. Серія : Філологія. 2018. Вип. 2. С. 65–67. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2018_2_19
3. Демченко В. М. Юридична лінгвістика – галузь права чи лінгвістики? (Рецензія на навчальний посібник Прадіда Ю. Ф. Вступ до юридичної лінгвістики) [Електронний ресурс]. *Право і Безпека*. 2003. Т. 2, № 3. С. 218–219. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2003_2_3_60
4. Діомідова О. Ю. Сучасна юридична лінгвістика: перспективи розвитку [Електронний ресурс]. *Мова і суспільство*. 2014. Вип. 5. С. 18–22. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mis_2014_5_5
5. Прадід Ю. Ф. Юридична лінгвістика в Україні: здобутки і перспективи [Електронний ресурс]. *Мовознавство*. 2011. № 2. С. 31–37. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/MoZn_2011_2_5

Тема 8

Інтернет-лінгвістика. Прикладне значення розробки проблем комунікативного впливу. Нейролінгвістичне програмування

Основні питання теми:

- Інтернет-дискурс як новий тип комунікації
- Функціонально-стильові та жанрові різновиди української мови в мережі
- Психолінгвістичні аспекти мережевої безпеки
- Мовні особливості кібербулінгу
- Культура мови в мережевому спілкуванні
- Теорія мовленнєвого впливу
- Основні принципи психологічного впливу
- Предмет, об'єкт нейролінгвістичного програмування

Рекомендована література:

1) основна

1. Волошин В.Г. Комп'ютерна лінгвістика: Навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. 382 с.
2. Партико З. В. Прикладна і комп'ютерна лінгвістика. Вступ до спеціальності. Львів, 2008. 224 с.
3. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.

2) додаткова

1. Камінська О. Психолінгвістика віртуальної комунікації в контексті залежності від соціальних мереж [Електронний ресурс]. *Psycholinguistics*. 2019. Vol. 25, Iss. 1. С. 147–164. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psling_2019_25_1_9
2. Чемеркін С. Українська мова в Інтернеті: позамовні та внутрішньоструктурні процеси. Київ, 2009. 240 с.
3. Lisbach B., Meyer V. Linguistic Identity Matching. Springer Vieweg, 2013. 261 p.
4. Nelson J. Internet Marketing for Plumbing & HVAC Contractor: How to Triple Your Sales by Getting Your Internet Marketing Right. Independently published, 2021. 196 p.
5. Paul P. 100 Things We've Lost to the Internet. Crown, 2021. 288 p.
6. Roland H. Foundations of Computational Linguistics: Man-Machine Communication in Natural Language. Springer-Verlag, 2014. 548 p.

VI. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів денної форми навчання

| Вид діяльності студента | Максимальна кількість за одиницю | Модуль 1 | | Модуль 2 | | Разом |
|---|----------------------------------|-------------------|-----------------------------|-------------------|-----------------------------|-------|
| | | Кількість одиниць | Максимальна кількість балів | Кількість одиниць | Максимальна кількість балів | |
| Відвідування лекцій | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 |
| Відвідування практичних занять | 1 | 2 | 2 | 1 | 1 | 3 |
| Відвідування лабораторних занять | 1 | 3 | 3 | 6 | 6 | 9 |
| Робота на практичному занятті | 10 | 2 | 20 | 1 | 10 | 30 |
| Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист) | 10 | 3 | 30 | 6 | 60 | 90 |
| Виконання завдань для самостійної роботи | 5 | 3 | 15 | 4 | 20 | 35 |
| Виконання модульної роботи | 25 | 1 | 25 | 1 | 25 | 50 |
| Разом | | | 96 | | 123 | 219 |
| Максимальна кількість балів: 219 | | | | | | |
| Розрахунок коефіцієнта: $219/100 = 2,19$ | | | | | | |

Система оцінювання навчальних досягнень студентів заочної форми навчання

| Вид діяльності студента | Максимальна кількість за одиницю | Модуль 1 | | Модуль 2 | | Разом |
|---|----------------------------------|-------------------|-----------------------------|-------------------|-----------------------------|-------|
| | | Кількість одиниць | Максимальна кількість балів | Кількість одиниць | Максимальна кількість балів | |
| Відвідування лекцій | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 |
| Відвідування практичних занять | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Відвідування лабораторних занять | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 2 |
| Робота на практичному занятті | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист) | 10 | 1 | 10 | 1 | 10 | 20 |
| Виконання завдань для самостійної роботи | 5 | 7 | 35 | 9 | 45 | 80 |
| Виконання модульної роботи | 25 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |

| | | | | | |
|--|--|----|--|----|-----|
| Разом | | 47 | | 57 | 104 |
| Максимальна кількість балів: 104 | | | | | |
| Розрахунок коефіцієнта: $104/100 = 1,04$ | | | | | |

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Машиноорієнтовані напрями прикладної лінгвістики

Підготуйте доповідь та мультимедійну презентацію (до 10 слайдів).

1. Історія розвитку прикладної лінгвістики. Напрями прикладної лінгвістики
2. Комп'ютерні лінгвістичні системи (на вибір- системи машинного перекладу, системи редагування, навчальні системи, комп'ютерні словники)
3. Корпусна лінгвістика як галузь прикладного мовознавства

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Антропоцентризмовані напрями прикладної лінгвістики

Підготуйте доповідь та мультимедійну презентацію (до 10 слайдів).

1. Прикладне спрямування патопсихолінгвістики
2. Проблема двомовності в Україні і напрями коригування мовної політики
3. Лексичні та візуально-графічні інновації соціальних мереж
4. Нейролінгвістичне програмування

Критерії оцінювання виконання студентами завдань для самостійної роботи

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни «Основи прикладної лінгвістики» оцінюється за такими параметрами:

5 балів – завдання для самостійної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, із наведенням прикладів і застосуванням методу аналізу та творчого підходу. Студент самостійно працює з науковою літературою; уміє формулювати й обґрунтовувати власну позицію; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід; креативно підходить до їх підготовки; має комунікативні вміння і навички; прагне до самовдосконалення і саморозвитку.

4 балів – завдання для самостійної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, але з певними помилками щодо викладу матеріалу та без наведення прикладів до окремих фактів і явищ. Студент працює із запропонованою науковою літературою; робить висновки; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід і втілює їх у практику. Однак у процесі відтворення самостійно дібраного матеріалу простежується брак власних суджень, прояву креативності й ініціативності.

3 бали – завдання для самостійної роботи виконані в повному обсязі, але з порушенням логіки й послідовності викладу матеріалу та без ілюстрування прикладами. У роботі допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Студент працює із запропонованою науковою літературою, але аналізує

її примітивно, без висвітлення власної позиції; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід, але втілює їх у практику допускаючи грубі помилки та уникаючи використання фахової термінології.

2 бали – завдання для самостійної роботи виконані не в повному обсязі, частково самостійно і за певним зразком. Студент володіє матеріалом на початковому рівні, викладає його хаотично і необґрунтовано, без дотримання мовних норм; має фрагментарні навички роботи з науковими джерелами і не вміє робити висновки; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід, але не втілює їх у практику; комунікативні вміння і навички мають низький рівень розвитку.

1 бал – виконано менше половини завдань для самостійної роботи. Матеріал фрагментарний, не систематизований, не ілюстрований прикладами, порушена структура викладу. Його основу складає необґрунтоване копіювання чужих думок, фраз і позицій. Студент не вміє працювати з науковими джерелами і робити власні висновки; не володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід; відсутній творчий компонент даного виду діяльності; комунікативні вміння і навички мають дуже низький рівень розвитку.

0 балів – більшу частину самостійних завдань не виконано. Студент лише частково володіє навчальним матеріалом, не вміє чітко, лаконічно й послідовно висвітлювати його; не працює з науковими і навчальними джерелами і не володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід; майже відсутні творчі та комунікативні уміння і навички.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульна контрольна робота №1

Форма проведення: письмова.

Максимальна кількість балів: 25 балів.

Критерії оцінювання: модульна контрольна робота включає 50 тестових завдань, правильне виконання яких оцінюється у 0,5 балів.

Модульна контрольна робота №2

Форма проведення: проект, при виконанні якого передбачено три основні етапи:

Перший етап – коригувальний. На цьому етапі формується навчально-пізнавальна діяльність. При застосуванні групового методу, як правило, група поділяється на підгрупи (не більше 5 студентів). Кожна підгрупа складає план дій, розподіляються завдання між учасниками.

Другий етап – навчальний, на якому відбувається аналіз матеріалу, зібраного під час виконання самостійних робіт, узагальнюються і систематизуються знання з конкретної теми. Цей етап сприяє розвитку аналітичного мислення.

На третьому етапі – навчально-контрольному – відбувається рецензування завдань, активна дискусія з аналізу проведеної роботи, підбиття підсумків та визначення переможців.

Викладач спрямовує діяльність студентів, мотивує проведення кожного етапу через систему стимулювання і виконує роль арбітра в суперечливих ситуаціях.

Захист проекту відбувається у вигляді презентації.

Максимальна кількість балів: 25 балів.

Критерії оцінювання виконання студентами модульних контрольних робіт

21-25 балів – завдання модульної контрольної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, із наведенням прикладів і застосуванням методу аналізу та творчого підходу. Студент самостійно працює оцінює комунікативні явища, професійні ситуації; робить висновки; вміє формулювати й обґрунтовувати власну позицію; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід; креативно підходить до їх підготовки; має комунікативні вміння і навички.

15-20 балів – завдання модульної контрольної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, але з певними помилками щодо викладу матеріалу та без наведення прикладів до окремих фактів і явищ. Студент робить висновки; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід і втілює їх у практику. Однак у процесі відтворення самостійно дібраного матеріалу простежується брак власних суджень, прояву креативності й ініціативності.

9-14 балів – завдання модульної контрольної роботи виконані в повному обсязі, але з порушенням логіки й послідовності викладу матеріалу та без ілюстрування прикладами. У роботі допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Студент не висвітлює власної позиції; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід, але втілює їх у практику допускаючи грубі помилки та уникаючи використання фахової термінології.

3-8 балів – завдання модульної контрольної роботи виконані не в повному обсязі, частково самостійно і за певним зразком. Студент володіє матеріалом на початковому рівні, викладає його хаотично і необґрунтовано, без дотримання мовних норм; має фрагментарні навички роботи з науковими джерелами і не вміє робити висновки; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід, але не втілює їх у практику; комунікативні вміння і навички мають низький рівень розвитку.

0-2 бали – виконано менше половини завдань для самостійної роботи. Матеріал фрагментарний, не систематизований, не ілюстрований прикладами, порушена структура викладу. Його основу складає необґрунтоване копіювання чужих думок, фраз і позицій. Студент не вміє робити власні висновки; не володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід; відсутній творчий компонент даного виду діяльності; комунікативні вміння і навички мають дуже низький рівень розвитку.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Проведення семестрового контролю із змістового модуля «Основи прикладної лінгвістики» здійснюватиметься за сумарною кількістю балів, що є результатом поточного оцінювання, поділених на коефіцієнт 2,19.

Семестровий контроль із навчальної дисципліни «Сучасні технології в галузі філології» здійснюватиметься у формі заліку з урахуванням компонентів двох змістових модулів «Основи прикладної лінгвістики» та «Сучасні інформаційні технології в галузі філології».

6.5. Контрольні питання для самоперевірки

1. Прикладна лінгвістика як розділ мовознавства
2. Об'єкт, предмет, завдання та методи прикладної лінгвістики
3. Напрями прикладної лінгвістики
4. Сучасний стан прикладної лінгвістики та інформаційних технологій Потребна у фахівцях з прикладної лінгвістики
5. Прикладна фонетика
6. Спеціальні системи письма
7. Прикладні аспекти морфології
8. Нові розділи лексикографії
9. Прикладні аспекти синтаксису
10. Мовні технології і синтез мови
11. Поняття про моделювання
12. Границі й можливості лінгвістичного моделювання
13. Основні лінгвістичні моделі
14. Комп'ютерні лінгвістичні системи
15. Проблеми створення систем штучного інтелекту
16. Предмет, методи і теорія обчислювальної лексикографії
17. Проблеми комп'ютерної лексикографії
18. Термінографія. Лінгвістичні проблеми термінології
19. Переклад текстів з однієї мови на іншу за допомогою комп'ютера
20. Види систем машинного перекладу
21. Суть, предмет і завдання психолінгвістики
22. Експериментальні методи у психолінгвістиці
23. Психопатолінгвістика
24. Предметна сфера соціолінгвістики
25. Напрями соціолінгвістичних досліджень
26. Мовна ситуація та мовна політика
27. Особливості взаємодії мови та права
28. Використання мовних засобів у законотворчій діяльності
29. Мовленнєве шахрайство та мовленнєве маніпулювання
30. Функціонально-стильові та жанрові різновиди української мови в мережі
31. Психолінгвістичні аспекти мережевої безпеки
32. Мовні особливості кібербулінгу
33. Культура мови в мережевому спілкуванні

6.6. Шкала відповідності оцінок

| Рейтингова оцінка | Оцінка за стобальною шкалою | Значення оцінки |
|-------------------|-----------------------------|---|
| A | 90 – 100 балів | Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками |
| B | 82-89 балів | Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок |
| C | 75-81 балів | Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок |
| D | 69-74 балів | Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недолків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності |
| E | 60-68 балів | Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь) |
| FX | 35-59 балів | Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання |
| F | 1-34 балів | Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни |

**VII. Навчально-методична картка дисципліни
«Основи прикладної лінгвістики»**

Разом 60 годин: лекції – 4 години, практичні заняття – 6 годин, лабораторні –18 годин, самостійна робота – 28 годин, модульний контроль – 4 години.

| Модулі | I | | II |
|--------------------------------|--|--|--|
| Назва модуля | Змістовий модуль 1. Технологія. Інформаційні технології. Інформаційні технології навчання. | | Змістовий модуль 2. Методика використання мультимедійних та інтерактивних додатків. |
| К-сть балів за модуль | 96 | | 123 |
| Лекції (теми, бали) | Покликання прикладної лінгвістики та напрями її дослідження (1 бал) | | Психолінгвістика як галузь мовознавства, предмет і завдання психолінгвістики. Прикладне спрямування патопсихолінгвістики (1 бал) |
| Лабораторних занять | Місце прикладної лінгвістики в мовознавстві. Комп'ютерна лексикографія. Прикладний аспект термінознавства (11б.) | | Психолінгвістика як галузь мовознавства, предмет і завдання психолінгвістики (11б.) |
| | Покликання прикладної лінгвістики та напрями її дослідження (11б.) | | Прикладна соціолінгвістика (22б.) |
| | | | Судова (кримінальна) лінгвістика (11б.) |
| | Прикладні напрями комп'ютерної лінгвістики. Корпусна лінгвістика (11б.) | | Інтернет-лінгвістика. Прикладне значення розробки проблем комунікативного впливу Нейролінгвістичне програмування (22б.) |
| Практичні заняття (теми, бали) | Місце прикладної лінгвістики в мовознавстві. Комп'ютерна лексикографія. Прикладний аспект термінознавства (11б.) | Прикладне спрямування перекладознавства . Основні моделі машинного перекладу | Інтернет-лінгвістика. Прикладне значення розробки проблем комунікативного впливу Нейролінгвістичне програмування (11б.) |
| МК | 25 б. | | 25 б. |
| Самостійна робота | 15 б. | | 20 б. |
| Разом | | | 219 |

VIII. Рекомендована література

1) основна:

1. Волошин В.Г. Комп'ютерна лінгвістика: Навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. 382 с.
2. Карпіловська Є.А. Вступ до комп'ютерної лінгвістики. Донецьк: ТОВ «ЮгоВосток, Лтд», 2006. 184 с.
3. Куранова С. І. Основи психолінгвістики: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2012.
4. Масенко Л. Нариси з соціолінгвістики. Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія». Київ: Києво-Могилян. акад., 2010. 242 с.
5. Нагорна Л.П. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики. К.: Світогляд, 2005. 315 с.
6. Партико З.В. Прикладна і комп'ютерна лінгвістика. Вступ до спеціальності. Львів, 2008. 224 с.
7. Прикладна лінгвістика та лінгвістичні технології: MegaLing-2006 : 36. наук. пр. НАН України. Укр. мовн.-інформ. фонд, Таврійськ. нац. ун-т ім. В. І. Вернадського; За ред. В. А. Широкова. Київ : Довіра, 2007. 345 с.
8. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.

2) додаткова:

1. Brezina V. Statistics in Corpus Linguistics: A Practical Guide. Cambridge University Press, 2018. 314 p.
2. Lisbach B., Meyer V. Linguistic Identity Matching. Springer Vieweg, 2013. 261 p.
3. Nelson J. Internet Marketing for Plumbing & HVAC Contractor: How to Triple Your Sales by Getting Your Internet Marketing Right. Independently published, 2021. 196 p.
4. O'Keeffe A., McCarthy M. Natural Language Processing for Corpus Linguistics (Elements in Corpus Linguistics). Cambridge University Press, 2022. 96 p.
5. Paul P. 100 Things We've Lost to the Internet. Crown, 2021. 288 p.
6. Roland H. Foundations of Computational Linguistics: Man-Machine Communication in Natural Language. Springer-Verlag, 2014. 548 p.
7. Бацевич Ф. С. Нариси з комунікативної лінгвістики. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2003. 281 с.
8. Бобкова Т. В. До визначення корпусної лінгвістики в сучасному мовознавстві. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Філологічна"*. Випуск 45. Острог, 2014. С. 3–6.
9. Боярова Л.Г. Словникова кодифікація і термінологічна норма (90-і рр. ХХ ст. – поч. ХХІ ст.). *Українське мовознавство* : Міжвідом. наук. зб. Київ : Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2008. Вип. 38. С. 25–29.
10. Боярова Л.Г. Термінологічна лексика в загальномовному тлумачному словнику. *Лексикографічний бюлетень*. К., 2008. Вип. 17. С. 13–24.

11. Войнов В., Лук'яненко С., Носов К. Можливі комп'ютерні еквіваленти традиційних (паперових) тлумачних словників. *Вісник Нац. ун-ту "Львівська політехніка"*. № 453. 2002. С. 101–105.
12. Вул. С. М., Кузніченко Л. В. Автороведческая и лингвистическая экспертизы. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. Харків : Право, 2005. Вип. 5. С. 162–166.
13. Гумовська І. М. Судова психолінгвістика та обробка лінгвістичної інформації [Електронний ресурс]. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія"*. Серія : Філологія. 2018. Вип. 2. С. 65–67. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2018_2_19
14. Данилевська О. М. Українська мова в українській школі на початку ХХІ століття: соціолінгвістичні нариси [Текст] : [монографія]. Київ : Києво-Могилянська академія, 2019. 359 с.
15. Демченко В. М. Юридична лінгвістика – галузь права чи лінгвістики? (Рецензія на навчальний посібник Прадіда Ю. Ф. Вступ до юридичної лінгвістики) [Електронний ресурс]. *Право і Безпека*. 2003. Т. 2, № 3. С. 218–219. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2003_2_3_60
16. Діомідова О. Ю. Сучасна юридична лінгвістика: перспективи розвитку [Електронний ресурс]. *Мова і суспільство*. 2014. Вип. 5. С. 18–22. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mis_2014_5_5
17. Жуковська В.В. Вступ до корпусної лінгвістики. Навчальний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 142 с.
18. Засєкіна Л. В. Психолінгвістика, мовленнєва діяльність, особистість: співвідношення понять у контексті мовленнєвої генези дитини [Електронний ресурс]. *Психолінгвістика*. 2008. Вип. 2. С. 14–20. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psling_2008_2_2
19. Камінська О. Психолінгвістика віртуальної комунікації в контексті залежності від соціальних мереж [Електронний ресурс]. *Psycholinguistics*. 2019. Vol. 25, Iss.1. С. 147–164. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psling_2019_25_1_9
20. Карпіловська Є.А. Машинні версії традиційних словників як основа для укладання комп'ютерних словників і тезаурусів. *Мовознавство*. 1996. № 4–5.
21. Компанцева Л. Масові комунікації в міждисциплінарній парадигмі: державна безпека, соціальні комунікації, психолінгвістика [Електронний ресурс]. *Психолінгвістика*. 2016. Вип. 20(2). С. 63–76.
22. Масенко Л. Мова і суспільство. Постколоніальний вимір. Київ : КМ Академія, 2004. 163 с.
23. Мацюк Г. Сучасна соціолінгвістика: тенденції в розвитку теорії та завдання [Електронний ресурс]. *Мова і суспільство*. 2010. Вип. 1. С. 5–20. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mis_2010_1_4
24. Міщенко А. Л. Машинний переклад у контексті сучасного науково-технічного перекладу [Електронний ресурс]. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія : Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. 2013. № 1051, Вип. 73. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIFL_2013_73_29
25. Муратова В. Ф. Машинний переклад: "за" і "проти" [Електронний ресурс]. *Молодий вчений*. 2018. № 4(2). Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_4\(2\)_56](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_4(2)_56)
26. Прадід Ю. Ф. Юридична лінгвістика в Україні: здобутки і перспективи [Електронний ресурс]. *Мовознавство*. 2011. № 2. С. 31–37. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/MoZn_2011_2_5

27. Чемеркін С. Українська мова в Інтернеті: позамовні та внутрішньоструктурні процеси. Київ, 2009. 240 с.
28. Широков А.В., Манако В.В., Організація ресурсів національної словникової бази. *Мовознавство*. 2001. № 5. С. 3–13.
29. Широков В.А. Гуманітарна традиція і технологічний статус мови. *Мовознавство*. 2001. № 3. С. 128–132.
30. Широков В.А., Рабулець О.Г. Вступні положення теорії лексикографічних систем. *Пробл. программування*. 2002. № 3–4. С. 18–32.